

Voerindustrie koestert blackbox eigen samenstellingen

Boer kan mengvoer moeilijk vergelijken

Een voorbeeld: twee vleesvarkensvoerders hebben exact dezelfde samenstelling. Bij mengvoerbedrijf A heeft dit voer een EW van 1.10 en bij mengvoerbedrijf B een EW van 1.14. Boeren kunnen voeders steeds slechter vergelijken, terwijl de mogelijkheden er wel zijn.

Will van Hoof

In de vorige eeuw was het nog betrekkelijk duidelijk: CLO gaf een handboek uit met daarin de voederwaardering van alle voorkomende grondstoffen en controleerde – op verzoek van de standsorganisaties – de coöperatieve mengvoerbedrijven. Particuliere mengvoerbedrijven deden niet mee. De veehouder die daarmee zaken deed, wist dat hij extra alert moest zijn. Nadat de groei van de intensieve veehouderij eind jaren tachtig eindig bleek – in aantal dieren en aantal bedrijven – konden mengvoerbedrijven minder goed leven met de transparante manier waarop de voederwaardering tot stand kwam. Om hun marktaandeel te beschermen, en pottenkijkers te weren, stopte de samenwerking met het CLO.

Prijsexplosie

Tot 2007 leek niemand zich druk te maken over de wijze waarop iedere mengvoerfabrikant zijn eigen voederwaarde berekende.

Maar toen explodeerden de graanprijzen tot een absoluut record in het eerste kwartaal van 2008. LTO Nederland en de vakbonden NVV en NVP kregen klachten van leden. Door de hoge voerprijs en enorme concurrentiestrijd tussen mengvoerbedrijven op het boerenerf, hadden sommige veehouders het idee dat ze niet de juiste waarde kregen voor hun geld. De vrijheid om zelf de voederwaarde te bepalen, werd volgens hen te veel naar eigen inzicht (lees: voordeel) van het mengvoerbedrijf ingevuld. Op initiatief van de drie belangenorganisaties werd eind 2009 VoederWaarde.nl opgericht. Acht mengvoerbedrijven (9 procent van de mengvoermarkt) waren vanaf de start bereid inzicht te geven in hun samenstellingen en achterliggende berekeningen. VoederWaarde.nl richtte daarnaast een controlesysteem op en een sanctiebeleid. De voersamenstellingen en grondstofwaardering worden gecontroleerd door Schothorst Quality Consultants. Hiermee kwam er onafhankelijk toezicht door een externe partij op de voederwaardering. Publicatie van de voederwaarde op de voerbond gebeurt door de deelnemers uniform.

Weinig groei

Vier jaar later is het marktaandeel van VoederWaarde.nl-deelnemers gestegen naar 20 procent. Theo Dutewerd, penningmeester bij de NVV, vindt dat te laag. Hij had liever gehad dat de meerderheid van de mengvoerbedrijven zich bij het initiatief had aangesloten. “Voer is handel. Hoe meer onduidelijkheid in de manier waarop de voederwaarde tot stand komt, hoe beter voor de handel.” De penningmeester vindt Voeder-

Waarde.nl een noodzakelijk initiatief. Er zijn volgens hem varkenshouders die door hun mengvoerbedrijf een beetje voor de gek gehouden worden. “Maar daar ben je wel zelf bij. Iedereen heeft zijn eigen verantwoordelijkheid om niet voor de gek gehouden te worden.” Diegene die zijn voerleverancier niet vertrouwt of zeker wil zijn dat de voederwaardering klopt met de algemeen aanvaarde uitgangspunten, moet volgens hem zijn voer betrekken van een van de partijen van VoederWaarde.nl.

Niet meedoen

Agrifirm doet bewust niet mee met VoederWaarde.nl. Het mengvoerbedrijf is van mening dat veehouders het bedrijf mogen afrekenen op de resultaten die worden behaald met hun voeders. De grootste mengvoercoöperatie van Nederland wil niet gedwongen worden gebruik te maken van een voorgeschreven voederwaarderingmodel. “Wij investeren veel geld in onderzoek en ontwikkeling om de nutriëntefficiëntie en de prestaties van dieren verder te verhogen. Om de hoge investeringen in de eigen rekenmodules om te zetten in resultaat, is bescherming van kennis een noodzaak”, zegt Wim Maaskant, algemeen directeur bij Agrifirm Feed. De Heus geeft ook aan dat resultaatverbetering op het boerenerf de leidraad is voor het bedrijf. VoederWaarde.nl heeft daarbij geen toegevoegde waarde. “Werken in de huidige mengvoerbranche is topsport”, legt hoofdmarketing Joost Belt uit. “Marchanderen met de voederwaarde laat de markt niet toe.” Het mengvoerbedrijf zegt zowel de manier waarop ze de voederwaarde berekenen als het gereed product regelmatig te laten controleren door externe laboratoria.

Berekening aanpassen

Toch blijkt onafhankelijke controle op het voer geen overbodige luxe. Piet van der Aar, directeur bij Schothorst Feed Research, constateert dat er bij de start van VoederWaarde.nl meerdere bedrijven waren die uitgingen van de standaardtabelwaarde van bepaalde grondstoffen. “Niet dat ze bewust iets verkeerd deden, maar de tabelwaarde is vaak anders dan de werkelijk onderzochte waarde.” Sojaschroot, bijvoorbeeld, heeft een eiwitpercentage van gemiddeld 45 procent. De variatie is echter 43 tot 47 procent. Ook een belangrijke energiegcomponent als vet schommelt per levering bij bepaalde grondstoffen.

ONZEKERHEIDSMARGE

Welke voederwaarde fabrikanten exact in hun brokjes stoppen, blijft enigszins gissen.

Foto: Marcel Bekken

Voor minder voorkomende grondstoffen gaan mengvoerbedrijven uit van de opgave van leveranciers. Maar dat die veronderstelling niet altijd klopt, ondervond Joost Versteijnen, hoofd kwaliteitszaken bij Boerenbond Deurne. Onlangs kreeg het bedrijf, dat meedoet met VoederWaarde.nl, een product aangeboden dat naast de gebruikelijke samenstelling 0,8 procent organische zuren zou bevatten. Na de verplichte controle bleek er nagenoeg geen organische zuren in te zitten. “We hebben de voederwaarde berekend zonder organisch zuur mee te nemen”, zegt hij. Bedrijven die niet meedoen aan VoederWaarde.nl mogen de uitgangspunten van de leverancier hanteren.

Weinig kennis

Het feit dat VoederWaarde.nl geen grotere vlucht heeft genomen, komt volgens Dutewerd doordat veehouders te weinig kennis hebben van voer en grondstoffen. “Alleen brijvoerbedrijven en zelfmengers hebben voerkennis, de rest interesseert het kennelijk te weinig.” Van der Aar vindt dat veehouders kritischer moeten zijn op hun voerleverancier. Voor bedrijven met varkens en pluimvee is mengvoer immers de grootste kostenpost (tot 80 procent van de kostprijs). De zekerheid dat het voer door externe partijen wordt gecontroleerd, is een waarborg dat ze waar voor hun geld krijgen, meent hij. Versteijnen vindt het belangrijk dat veehouders appels met appels kunnen vergelijken.

Met bedrijven buiten VoederWaarde.nl is dat niet mogelijk. De ondervraagden zijn het er over eens dat de voederwaardering van een niet-VoederWaarde.nl-deelnemer niet per definitie slecht is, maar de onderbouwing is subjectief. “Het is geen gegarandeerde en controleerbare kwaliteit”, zegt Dutewerd. Hierdoor kunnen veehouders voorafgaand aan de aankoop niets vergelijken. Alleen het resultaat achteraf is te meten. Maar dat is weer afhankelijk van heel veel andere factoren.

Tabel 1

Voorbeeld van verschil in opgegeven en berekende voederwaarde.

Grondstof: geassembleerd bakkerijproduct	Berekende waarde volgens opgave leverancier	Berekend waarde volgens Schothorst Quality Consultants	Vershil (%)
E-Vleesvarken	135,5	132,0	-2,7
E-Dracht	137,8	134,8	-2,2
E-Big	130,3	126,9	-2,7
Zetmeel + suiker	518,5	496,5	-4,4

Bron: Schothorst Quality Consultants

